

Tekenen in de Tijd 102

4-10 juli 2021

Deze zondag sluiten wij in het Huis van Dominicus het seizoen af. Erik Borgman kijkt terug en vraagt ieder om in de vakantietijd nog eens verder na te denken over wat ons tijdens de coronaperiode nu is overkomen. Valt er iets van te leren – en wat dan? Laat het ons weten!

Blijven. De kerk is er van oudsher goed in. Niet uit inertie of sloomheid, omdat zij niet weg durft te trekken naar onbekende horizonten. Ik zal niet zeggen dat dit nooit een rol speelt, maar de kerk is op haar sterkst als zij blijft uit solidariteit, juist als het verleidelijk is om weg te gaan. Er is een bekend verhaal van Petrus die Rome ontvlucht tijdens een periode van christenvervolging en onderweg Jezus tegenkomt die de andere kant op gaat. Op Petrus' vraag wat Hij gaat doen, zegt Jezus dat Hij onderweg is naar Rome om opnieuw gekruisigd te worden. Daarop keert Petrus op zijn schreden terug en sterft de marteldood.

Deze zondag sluiten wij in het Huis van Dominicus het seizoen af. Een vreemd seizoen, maar voor ons geen slecht seizoen. We hebben veel ontvangen. Wij hebben met name geprobeerd niet weg te lopen voor corona en de gevolgen daarvan, ook niet in onze fantasie. We hebben geprobeerd te blijven kijken en luisteren naar wat ons overkwam en welke effecten dat had. Ik weet nog niet goed in welke mate ons dat echt is gelukt en we moeten zeker blijven kijken naar wat er nog tevoorschijn komt en blijven luisteren naar misschien onverwachte echo's van wat heeft plaatsgevonden. Belangrijk is daarbij dat wij inzicht proberen te krijgen in de vreemde aspecten van ons eigen gedrag. Waarom blijven we zo gefascineerd door de coronacijfers – bij ons, maar niet in gebieden waar de maatregelen waar wij zo op mopperen, helemaal niet te handhaven zijn? En waarom bleven wij op de maatregelen zo mopperen? Het leek en lijkt er regelmatig op dat vooral de maatregelen het probleem zijn en de redenen ervoor buiten beeld verdwijnen. 'Het mag weer', wordt er nu gezegd. Niet; 'het kan weer veilig'.

Het is een inzicht dat de apostel Paulus vaker verwoordt: wat hij 'de wet' noemt, het geheel van in zijn geval religieuze regels en normen, zorgt er niet voor dat het goede wordt gedaan. Regels wekken juist ook het verlangen ze te overtreden, want wie wil er nu alleen maar regeltjes volgen? Paulus' punt is niet dat de wet niet van belang zou zijn. Zijn inzicht was dat ze niet haar eigen grondslag kan vormen. De grondslag ligt in Gods zorg voor zijn schepping. Alleen als het volgen van regels kan worden gezien als antwoord op deze zorgzame liefde, zullen ze werken. Ze kunnen dan ook bekritiseerd worden zonder dat er een strijd ontstaat over wie eigenlijk wie de wet mag stellen. De vraag is dan immers niet wie regels mag opleggen, maar of die regels zinvol zijn.

Terugkijkend ben ik blij dat in een vroeg stadium werd gezegd dat mensen niet gedwongen konden worden naar hun werk te komen. Daarom hoefde ik niet de trein in als ik dat niet wilde of eigenlijk niet goed durfde, hoefde ik niet op mijn werk door volle gangen naar te intensief gebruikte wc's te lopen. Ik realiseer mij goed dat dit niet voor iedereen gold. Mensen hebben onnodig hun leven op het spel moeten zetten omdat ze anders hun baan verloren, ook al mocht dat niet. Sommigen zijn doodsbang geweest dat zij een dierbare ziek zouden maken. Ik wil maar zeggen, misschien had er wel meer verboden moeten worden en waren de wetten en regels niet streng genoeg. Maar dat lijkt voor moderne Nederlanders ondenkbaar. Niet dat

wij het zijn, maar wij geloven van onszelf dat wij sterk zijn en geen bescherming nodig hebben. Zij die beseffen wel bescherming nodig te hebben, die moeten dan zichzelf maar beschermen.

Hand in eigen boezem, daarom. Hebben we ook in de kerk niet net iets te vaak degene die zichzelf sterk waant, tot norm genomen? Doen we dat niet nog steeds? Velen in de kerken maken zich zorgen of mensen wel terugkomen, na een lange periode zonder kerkdiensten en koorrepetities. Maar het wordt maar schoorvoetend toegegeven. Als een puber op een klassenfeestje die bang is niet gekozen te worden als het dansen begint, wapenen wij ons met een flinke dosis wereldwijsheid. Sociologische en psychologische wetmatigheden, zegt niets over ons. Maar als we echt zouden willen weten waarom mensen al dan niet komen, zouden we daarover met ze in gesprek moeten gaan. We hadden in de coronatijd iemand die daarvóór nauwelijks in de kerk kwam, maar toen het tussendoor weer kon en mocht en mensen zich moesten aanmelden, er steeds was. Hij stond nooit op een lijst van genodigden, liet hij weten en het was voor hem een bijzondere ervaring te worden verwacht. Natuurlijk moeten we mensen niet belasten met verplichtingen, maar misschien stralen we wel te veel uit dat het ons niet uitmaakt of ze komen. Tenzij zij een taak hebben.

Uiteraard gaat het niet zomaar om wat ik vind. Maar ik kan in ieder geval eerlijk zeggen dat het wat mij betreft bij wat wij in het Huis van Dominicus doen, niet gaat om aantallen. Of het nu degenen betreft die naar het getijdengebed komen of naar de zondagochtendvieringen, of de bedoekers van iets heel anders. Het gaat om ieder afzonderlijk en ik hoop altijd dat ieder op een moment geraakt of opgetild wordt, even zichzelf in een ander licht ziet en iets van dat hopelijk vertrouwde, maar ook altijd weer nieuwe zelfbeeld kan vasthouden. Dat je door de enige absolute maatstaf die er is er uiteindelijk toe doet en die wij God noemen, de moeite waard gevonden wordt om te bestaan en de moeite waard om tot bloei te komen.

‘Open wijd je mond en Ik zal hem vullen’, zegt Psalm 81,11. Misschien is dat een vraag om in de vakantieperiode nog eens over na te denken. Wat heb ik nodig om mijn mond open te doen zodat die gevuld kan worden, wat heb ik nodig om open te staan zodat ik kan ontvangen? Als wij als Huis van Dominicus daarbij kunnen helpen, laat het ons dan weten.

Erik Borgman, lekendominicaan
voorzitter van de programmaraad van het Huis van Dominicus